

Nařízení o správě energetické unie pro dosažení cílů v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030

Souvislosti návrhu

Dne 30. listopadu 2016 Evropská komise ve svém sdělení „Čistá energie pro všechny Evropany“¹ představila nový balíček opatření, **jejichž cílem je stabilní a efektivní legislativní rámec, který účinně zajistí vznik energetické unie a umožní Evropské unii, aby dostala svým závazkům plynoucím z Pařížské dohody.**

Tento klimaticko-energetický balíček se skládá z osmi legislativních návrhů² a má tři hlavní cíle: upřednostňovat energetickou účinnost, zaujmout globální vedoucí roli v oblasti energií z obnovitelných zdrojů a zajistit spravedlivé podmínky spotřebitelům.

Krok dopředu spočívá v kontinuitě rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030. Ten byl schválen Evropskou Radou v říjnu 2014 a mělo by podle něj být do konce příštího desetiletí dosaženo následujících cílů:

- snížení emisí skleníkových plynů o 40% oproti hodnotám v roce 1990
- alespoň 27% podíl spotřeby energie z obnovitelných zdrojů
- alespoň 27% zlepšení energetické účinnosti oproti předpokládanému stavu bez aktivních opatření³

Návrh na revizi současné směrnice o energii z obnovitelných zdrojů⁴ také **klade důraz na potřebu dynamické a ambiciózní změny v energetické politice EU.** Uvádí, že: „Odhady týkající se energetického systému EU naznačují, že **pokud nebudou zavedeny nové politiky, bude na základě současné energetické politiky členských států a EU v roce 2030 dosaženo podílu spotřeby energie z obnovitelných zdrojů ve výši pouze přibližně 24,3 %.** To by bylo zřetelně méně, než stanoví závazný cíl spotřeby energie z obnovitelných zdrojů na úrovni EU ve výši 27 %, na němž se dohodla Evropská rada, a Unie by tak nemohla splnit společné závazky formulované v Pařížské dohodě z roku 2015.“

Z těchto důvodů se jeví, že energetická unie potřebuje silný systém správy, který ji bude řídit a povede ji k jejím cílům do roku 2030.

Návrh nařízení o správě energetické unie⁵

¹ <https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition>

² Legislativní návrhy obsažené v balíčku Čistá energie pro všechny Evropany se týkají energetické účinnosti, energie z obnovitelných zdrojů, koncepce trhu s elektřinou, zabezpečení dodávek elektřiny a pravidel správy pro energetickou unii.

³ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/2030-energy-strategy>

⁴ Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů - COM/2016/0767 final/2 - 2016/0382 (COD)

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2016:759:REV1>

Návrh nařízení o správě energetické unie si klade za cíl zajistit implementaci konzistentních, vzájemně se doplňujících a dostatečně ambiciózních opatření a politik, které budou na různých úrovních racionalizovat a vést energetickou unii. Návrh je **v současné době projednáván spoluzákonodárci**, Evropským parlamentem a Radou Evropské unie.⁶ Ve dnech 19. a 20. června 2018 mezi nimi došlo k prozatímní dohodě.⁷

Návrh má dva hlavní cíle:

- Zřídit spolehlivý a účinný **rámec správy, který zabezpečí dosažení cílů energetické unie**, a to tak, že zajistí, aby vnitrostátní cíle byly v souladu s cíli Evropské unie, **díky implementaci vnitrostátních integrovaných plánů odrážejících vzájemnou spolupráci**.
- V kontextu programu zlepšování právní úpravy EU⁸ návrh směřuje ke **zjednodušení a zefektivnění všech existujících energetických a klimatických politik a k snížení administrativní zátěže**. Sjednotí všechny povinnosti členských států týkající se plánování a podávání zpráv v energetické a klimatické oblasti a monitorovací povinnosti Komise, které jsou momentálně roztrženy v mnoha nařízeních EU. Učiní tak jejich zjednodušením, zredukováním, spojováním dohromady a eliminací duplikátů. Navíc je **sladí s povinnostmi týkajícími se plánování a podávání zpráv vyplývajícími z Pařížské dohody**.

Integrované vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu (NECPs)

Nové nařízení členským státům ukládá **povinnost vytvořit plány pro období od roku 2021 do roku 2030, které by měly reflektovat pět vzájemně souvisejících rozměrů energetické unie** (energetická bezpečnost, solidarita a důvěra; plně integrovaný evropský trh s energií; energetická účinnost; dekarbonizace ekonomiky; výzkum, inovace a konkurenceschopnost⁹).

Obdobně jako v případě Pařížské dohody by NECPs měly určit přínos členských států k unijním cílům v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 a sloužit jako **počáteční referenční bod pro monitoraci a usilování o dosažení pokroku**.

⁶ <http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1519353&l=en&t=D>

⁷ To znamená, že nařízení může být předloženo ke schválení Evropskému parlamentu, který o něm bude pravděpodobně rozhodovat v říjnu na svém plenárním zasedání, a poté zpátky Radě ke konečnému přijetí. Nařízení vejde v platnost 20 dní po svém zveřejnění v Úředním věstníku Evropské unie. Více zde :

<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/06/29/governance-of-the-energy-union-council-confirms-deal-reached-with-the-european-parliament/>

⁸ https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-and-less-costly/refit-platform/role-structure-and-working-methods-refit-platform_en

⁹ https://ec.europa.eu/commission/priorities/energy-union-and-climate_en

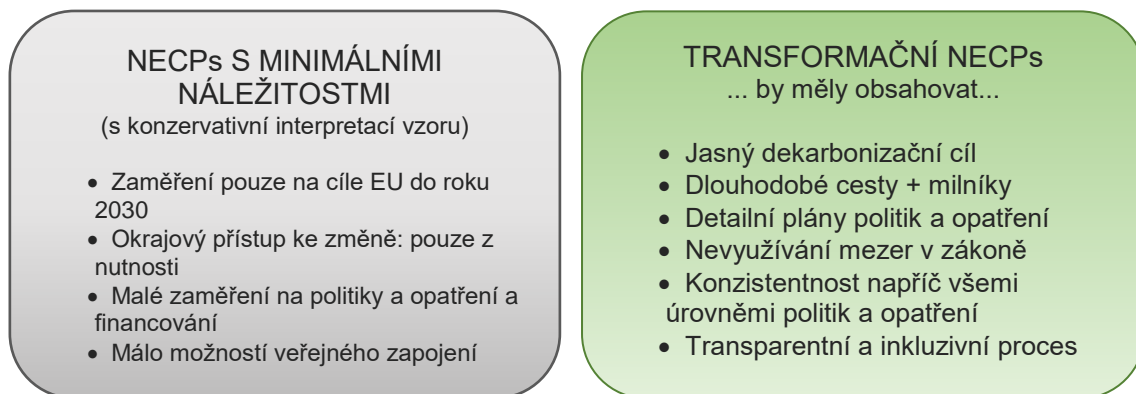
Tyto plány mají být **založeny na společném vzoru, který státům stále umožňuje určitý stupeň flexibility**. Měly by stanovit vnitrostátní cíle pro každý z pěti rozměrů energetické unie a definovat politiky a opatření, prostřednictvím nichž těchto cílů plánují dosáhnout.

Ve vývoji a implementaci těchto „integrovaných“ plánů, které mají společně dosáhnout cílů energetické unie, se očekává **velmi vysoká úroveň spolupráce** mezi členskými státy, ale také mezi jednotlivými aktéry na vnitrostátní úrovni.

Podle návrhu nařízení o správě energetické unie měly státy EU předložit projekty svých plánů Komisi dne 1. ledna 2018, ne všechny tak ale učinily. Každý členský stát EU musí předložit svůj NECP Evropské komisi nejpozději 31. prosince 2018.

Klimatická a energetická **správa bude orientována na tyto plány, které budou sloužit jako referenční bod pro monitoraci a usilování o dosažení pokroku**. Návrh stanovuje, že od roku 2023 budou státy EU povinny **co dva roky podávat zprávu o pokroku v implementaci těchto plánů**. Tyto zprávy **přispějí k větší transparentnosti, spolehlivosti a ucelenosti v dosahování cílů energetické unie a také k implementaci Pařížské dohody**.

Jak CAN Europe poukázala ve svém Briefing paperu¹⁰, NECPs se mohou stát motorem transformačních změn, pokud se budou soustředit na pět pilířů: ambice v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030, dlouhodobé cíle v souladu s Pařížskou dohodou, ucelenost, důvěryhodnost a transparentnost. Justice & Environment se staví za CAN Europe (a její graf¹¹), co se týče významu transformačních NECPs.

Graf 1. Transformační NECPs musí přesahovat minimální náležitosti

¹⁰ <http://www.caneurope.org/docman/energy-union-governance/3354-briefing-paper-how-national-energy-and-climate-plans-can-set-paris-in-motion-in-every-country-may-2018/file>

¹¹ <http://www.caneurope.org/docman/energy-union-governance/3354-briefing-paper-how-national-energy-and-climate-plans-can-set-paris-in-motion-in-every-country-may-2018/file>

Transparentnost

Justice & Environment v tomto manuálu klade důraz na význam transparentního procesu a klade si za cíl podporovat aktivní zapojení organizací občanské společnosti a dalších relevantních dotčených stran do přípravy a implementace NECPs.

NECPs musí zvýšit transparentnost, aby se rozšířily možnosti občanské společnosti, jak se zapojit do systému energetiky. Proto současný správní systém v souladu s Aarhuskou úmluvou¹² vyzývá k:

- **Přístupu k informacím obsaženým v NECPs a ve zprávách o pokroku**
 - Drafty plánů, finální plány a zprávy o pokroku musí být **dostupné veřejnosti**
 - NECPs musí být **stabilní a musí vymezit předvídatelné vnitrostátní opatření a politiky**, které budou potřeba k jejich prosazení
- **Účasti občanské společnosti na přípravě i na implementaci NECPs**

1) K zajištění veřejné účasti na přípravě NECPs:

- Členské státy musí **zorganizovat veřejná projednání** v přípravné fázi svých plánů a přísně při tom respektovat aplikaci článku 10 návrhu nařízení o správě energetické unie. Musí zajistit, že se **veřejnost může včas a účinně podílet na přípravě** NECPs. Pokud lze aplikovat směrnici SEA, projednání založená na této směrnici jsou dostačující.
- Členské státy musí **vzít v potaz výsledek účasti veřejnosti**. Je důležité, aby NECPs obsahovaly informace o tom, jak projednání probíhala a jak do nich byla zapojená občanská společnost, jaký byl jejich výsledek a jak byly při přípravě plánu zohledněny.

2) K zajištění veřejné účasti na implementaci NECPs:

- Členské státy musí **vytvořit mnohaúrovňovou diskuzní platformu na téma klimatu a energetiky**. Podle poslanců Evropského parlamentu by to měla být permanentní platforma k podpoře **aktivního zapojení místních úřadů, organizací občanské společnosti, obchodní komunity, investorů, dalších relevantních dotčených stran a široké veřejnosti spojené s řízením transformace energetiky**. Touto cestou členskými státy silně doporučují, aby „své vnitrostátní diskuzní platformě na téma klimatu a energetiky předložily různé možnosti a scénáře předjímané pro jejich krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé klimatické a energetické politiky spolu s analýzou nákladů a výnosů každé této možnosti“¹³.

¹² [Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí](#) byla přijata dne 25. června 1998 v dánském městě Aarhus (Århus)

¹³ <http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1519353&l=en&t=D>

NECPs by měly být vnímány jako podnět, který má zvýšit ambice členských států dosáhnout cílů energetické unie pro rok 2030 a také evropské vyhlídky nulových emisí skleníkových plynů do roku 2050.

Současná fáze přípravy NECP v České republice

Ministerstvo průmyslu a obchodu již započalo s přípravami vnitrostátního plánu v oblasti klimatu a energetiky podle návrhu nařízení o správě energetické unie, který má nahradit současný systém jednotlivých klimaticko-energetických akčních plánů.

Český NECP by se měl opírat o Státní energetickou koncepci¹⁴, která byla aktualizována v květnu roku 2015. Výhledově směřuje do roku 2040 a pokrývá čtyři z pěti rozměrů energetické unie: dekarbonizaci, energetickou účinnost, vnitřní trh a bezpečnost dodávek energií. Její cíle zahrnují snížení emisí CO₂ do roku 2030 o 40% ve srovnání s hodnotami z roku 1990 nebo energetické úspory o 20% v roce 2020 oproti předpokládanému stavu bez aktivních opatření.

Česká republika také v březnu roku 2017 přijala Politiku ochrany klimatu¹⁵, v níž stanovuje cíle snižování emisí skleníkových plynů pro roky 2030 a 2040.

V současné době pracovní verze NECP ani jiné bližší informace k jeho obsahu nejsou veřejně dostupné, Ministerstvo průmyslu a obchodu ale plánuje v listopadu 2018 předložit draft plánu do mezirezortního připomínkového řízení, souběžně s nímž má proběhnout i veřejná konzultace. Z neoficiálních rozhovorů s MPO však vyplývá informace, že SEA ani jiná forma veřejné konzultace k plánu proběhnout nemá.

Contact information:

name: Zsuzsanna Berki
organization: J&E
address: Udolní 33, 602 00 Brno, Czech Republic
tel: +36 1 3228462
e-mail: info@justiceandenvironment.org
web: www.justiceandenvironment.org

The Work Plan of J&E has received funding from the European Union through its LIFE NGO Grants funding scheme. The sole responsibility for the present document lies with the author and the European Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

¹⁴ <https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/statni-energeticka-politika/2016/12/Statni-energeticka-koncepce-2015.pdf>

¹⁵ [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/politika_ochrany_klimatu_2017/\\$FILE/OEOK-POK-20170329.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/politika_ochrany_klimatu_2017/$FILE/OEOK-POK-20170329.pdf)